

Asia: VN/12957/2023

Työ- ja elinkeinoministeriön lausuntopyyntö hallituksen esityksestä laiksi merituulivoimasta talousvyöhykkeellä ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

4 luku – Ehdotukset ja niiden vaikutukset

Tunnistattekko, että esitetyillä laeilla olisi vaikutuksia, joita ei ole huomioitu esityksessä?

Tuulivoiman rakentaminen merialueilla vähentää maankäyttöä, mutta lisää meriluontotyyppeihin kohdistuvaa painetta. Merituulivoiman vaikutuksia kalastoon ja muuhun vedenalaiseseen luontoon on käsitelty hallituksen esityksessä tiiviisti ja useita mahdollisia vaikutuksia tunnistetaan. Tunnistettujen vaikutusten lisäksi olisi syytä mainita myös mahdolliset vaikutukset merivirtauksiin, lintuihin ja hylkeisiin.

Merituulivoiman rakentamisella on aina väistämättä luontovaikutuksia, jotka riippuvat paljolti alueesta. Siksi on tärkeää, että luonnoista arvokkaimmat alueet rajattaisiin merialuesuunnittelulla rakentamisen ulkopuolelle myös talousalueella ja hankkeita ohjattaisiin alueille, joilla luontohaitat ovat mahdollisimman vähäiset. Yhtä lailla on tärkeää, että jokaisesta hankkeesta tehdään huolellinen ympäristövaikutusten arviointi, jossa myös rakentamisen aikaisia vaikutuksia eritellään tarkasti. Esimerkiksi merenpohjaan kohdistuvat vaikutukset riippuvat hyvin paljon alueesta ja rakentamisen menetelmistä.

Suomen ympäristökeskuksen toteuttama tutkimushanke offshore-tuulivoimaloiden sijoittamisesta tarjoaa hyviä lähtökohtia merialuesuunnittelulle (Virtanen ym. 2022, [https://www.syke.fi/en-US/Current/New_research_shows_areas_where_offshore_\(62351\)](https://www.syke.fi/en-US/Current/New_research_shows_areas_where_offshore_(62351)))

Muu palaute vaikutusarvioista

-

7 luku – Säännöskohtaiset perustelut

Palaute alueen valinnasta

Luontopaneeli katsoo, että merialuesuunnittelun tulisi ohjata nykyistä sitovammin muun muassa merituulivoimaa ja muita rannikoluontoa uhkaavia hankkeita pois herkimmiltä ja ekologisesti merkittävimmiltä alueilta sekä vähentää hankkeiden haitallisia yhteisvaikutuksia. Vaikka talousalueella merituulivoiman haitalliset luontovaikutukset ovat lähtökohtaisesti yleensä pienempiä kuin aluevesillä, tulisi luontoarvoilla olla iso painoarvo alueiden valinnassa myös talousalueella. Kilpailuun osoitettaviksi alueiksi ei tulisi osoittaa alueita, joilla on merkittäviä luontoarvoja.

Palaute vakuuksista (osallistumisvakuus ja edistämismaksu)

-

Palaute maksuista (osallistumismaksu ja hyödyntämismaksu)

-

Muu palaute kilpailutuksesta

Hallituksen esityksen mukaan ympäristövaikutukset ovat yksi kilpailutuksen kriteereistä. Esityksessä ei kuitenkaan tuoda ilmi, millaisia vaikutuksia kilpailutuksessa tulee eritellä ja arvioida ja millaisen painoarvon eri vaikutukset saavat. Luontopaneeli katsoo, että esitystä olisi tältä osin hyvä selkiyttää ja että haitallisten luontovaikutusten välttämistä painotettaisiin selkeästi kriteereissä.

Hallituksen esityksen mukaan talousalueella kilpailutuksen hoitaisi Energiavirasto, kun taas aluevesillä kilpailutuksen järjestää Metsähallitus. Esityksessä myös kuvataan toisena vaihtoehtona Metsähallituksen mallin ulottamista talousalueelle. Saattaisi olla kustannustehokkaampaa, että kilpailutukselle ei luotaisi rinnakkaisia järjestelmiä, vaan joko Energiavirasto tai Metsähallitus hoitaisi kilpailutuksen kaikilla alueilla. Jos tämä ei ole mahdollista tai perusteltua, tarjouskilpailujen ajoituksen suunnittelu kahdelle alueelle ja tästä selkeä viestintä toimijoille tulisi tehdä yhteistyössä ja synergiat hyödyntäen.

Lisää pohdintaa merituulivoiman kestävästä energiasiirtymästä löytyy: Similä ym. 2021, <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/02646811.2021.1875687>

Palaute hyödyntämisluvasta

-

Palaute valitusten osittaisesta keskittämisestä Vaasan hallinto-oikeuteen (Erityisesti hallinto-oikeuksille, korkeimmalle hallinto-oikeudelle ja markkinaoikeudelle osoitettu kysymys)

-

Palaute muutoksenhausta

-

Palaute talousvyöhykelain muutoksista

8 luku – Lakia alemman asteinen sääntely

Palaute asetuksella myöhemmin säädettäviin asioihin liittyen

Muu palaute

Tähän pyydetään jättämään palaute vain niistä asioista, joita ei ole mainittu yllä.

Luontopaneelin lausunnon ovat laatineet Kari Hyytiäinen, Matti Koivula ja Outi Silfverberg

Viitattu kirjallisuus:

Similä, J., Soininen, N., & Pauku, E. (2021). Towards sustainable blue energy production: an analysis of legal transformative and adaptive capacity. *Journal of Energy & Natural Resources Law*, 40(1), 61–81. <https://doi.org/10.1080/02646811.2021.1875687>.

E.A. Virtanen, J. Lappalainen, M. Nurmi, M. Viitasalo, M. Tikanmäki, J. Heinonen, E. Atlaskin, M. Kallasvuo, H. Tikkanen, A. Moilanen. 2022. Balancing profitability of energy production, societal impacts and biodiversity in offshore wind farm design, *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, Volume 158, 2022, 112087, ISSN 1364-0321, <https://doi.org/10.1016/j.rser.2022.112087>.

Silfverberg Outi
Suomen Luontopaneeli